

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2022, č. j. 6 A 95/2021 - 14,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :**I.**

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále též „krajský soud“) domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 9. 8. 2021, č. j. 10.01-000415/21-002, kterým mu nebyl určen advokát k poskytnutí bezplatné právní služby podle ustanovení § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Žalobce v soudním řízení požádal o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud žádost zamítl shora označeným usnesením. Jádrem usnesení stojí na tom, že žalobce i přes výzvu soudu řádně nepřiznal a nedoložil své majetkové poměry. Usnesení krajského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) je v plném znění dostupné na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

II.

[2] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu obsahově podřaditelných pod § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Konkrétně namítal, že postup krajského soudu je svévolný a paušální. Je názoru, že přiznal a doložil své poměry. Polemizoval s dílčími částmi odůvodnění usnesení krajského soudu.

III.

[3] Soud předně konstatuje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení, jímž městský soud neosvobodil stěžovatele od placení soudních poplatků, nepochybně je právě takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy v projednávané věci netíží poplatková povinnost. Stejně tak platí, že stěžovatel v tomto typu řízení nemusí být zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. opět usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19).

[4] Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[5] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou.

[6] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud ke závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[7] Z citovaného ustanovení vyplývá, že pro přiznání částečného osvobození od soudních poplatků musí být splněny následující podmínky: účastník řízení požádal o osvobození, jeho návrh není zjevně neúspěšný a doložil nedostatek příjmů. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela přitom lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody (srov. i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2014, č. j. 7 As 68/2014 - 50).

[8] Účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, jemuž by mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, které by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránily účinně bránit svá práva v řízení před soudem. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v prvé řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, č. 2163/2011 Sb. NSS, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS). Je tedy na něm, aby dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně doložil listiny prokazující nemajetnost (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11). Stěžovatele jako žadatele o toto dobrodiní ze strany státu tak tíží břemeno tvrzení a břemeno důkazní (rozsudek Nejvyššího správního soudu, ze dne 26. 7. 2017 č. j. 6 As 228/2017 - 9). Aby bylo možné žádosti vyhovět, je stěžovatel povinen nejen tvrdit, že nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku, nýbrž musí tuto skutečnost také soudu prokázat.

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem v tom, že stěžovatel řádně netvrdil a nedoložil své majetkové poměry. Je pravdou, že stěžovatel zaslal soudu v návaznosti na výzvu k zaplacení soudního poplatku prohlášení, ve kterém uváděl důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků a dokládal některé údaje týkající se jeho majetkových poměrů. Toto prohlášení však krajský soud nepovažoval za dostačující pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel byl proto krajským soudem vyzván (výzvou ze dne 29. 11. 2021) k vyplnění a zaslání „Potvrzení o majetkových poměrech fyzické osoby pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení zástupce soudem“ (dále též „formulář“), přičemž byl poučen, že pokud nevyhoví ve stanovené lhůtě výzvě soudu, nebude moci být jeho žádosti vyhověno. Stěžovatel však na uvedenou výzvu nikterak nereagoval. Za uvedené situace nelze krajskému soudu vytýkat, že dospěl k závěru, že stěžovatel dostatečně netvrdil a neprokázal své osobní a majetkové poměry (vedle výše uvedené judikatury srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Asz 343/2004 - 50).

[10] Na výše uvedených závěrech nemůže nic změnit ani další stížní argumentace. Ta nemá potenciál zvrátit nosný závěr krajského soudu o tom, že stěžovatel řádně netvrdil a nedoložil své majetkové poměry. Při tomto závěru (jakož i při dalších závěrech) postupoval krajský soud zcela v mezích právní úpravy a judikatury a nelze tak jeho postup považovat za svévolný. Z důvodu, že krajský soud zohlednil zcela konkrétní okolnosti věci, nelze souhlasit ani s výtkou o šablonovitosti postupu krajského soudu. Nepřípadné je i obecné tvrzení o nerespektování judikatury. Jak již bylo výše uvedeno, postup krajského soudu odpovídal konstantní judikatuře Nejvyššího správního soudu. Shora označené judikatuře konvenuje i recentní judikatura (srov. např. rozsudky ze dne 4. 11. 2021, č. j. 3 As 305/2021 - 12, ze dne 3. 1. 2022, č. j. 2 As 285/2021 - 23 atp., které se nadto týkají přímo stěžovatele). S ohledem na nedoložení majetkových poměrů je irelevantní tvrzení stěžovatele v kasační stížnosti o faktickém ne/pobírání penze. Bylo na stěžovateli, aby vyplnil předmětný formulář, a do toho pravdivě uvedl a doložil své příjmy a výdaje. Takto však nepostupoval. Nelze souhlasit ani s explicitní námitkou, že vlastně „nežádal“ o osvobození od soudních poplatků. Ze spisu vyplývá, že stěžovatel v návaznosti na výzvu k zaplacení soudního poplatku, jejíž součástí bylo i poučení o možnosti být osvobozen od soudních poplatků, zaslal soudu podání, ve kterém uvedl, že „očekává osvobození od soudních poplatků“ z důvodu nedostatku finančních prostředků, k čemuž přiložil prohlášení o svých majetkových poměrech. Za této situace nelze krajskému soudu vytýkat, že posuzoval důvody pro osvobození. Postup krajského soudu vycházel z materiálního posouzení dané žádosti a celkového kontextu věci. K tomu viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 1. 2022, č. j. 2 As 285/2021 - 23, podle něhož stěžovatel soudu zaslal podání, v němž uvedl, že „očekává osvobození od poplatků zčásti. (...) Z tohoto podání je jednoznačně zjevný úmysl stěžovatele domoci se (...) osvobození od soudního poplatku (...). Není proto rozhodně pravdivé (a jeví se značně nelogické) tvrzení stěžovatele, že předmětnou žádost o osvobození od soudního poplatku v řízení před městským soudem vůbec neuplatnil.“ I další postup krajského soudu odpovídal právní úpravě a judikatuře Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2021, č. j. 10 As 371/2021 - 11, ze dne 17. 9. 2021, č. j. 8 As 207/2021 - 15, či ze dne 16. 9. 2021, č. j. 9 As 199/2021 - 12). Obecná polemika se závěry krajského soudu nevyvolává nezákonnost jeho usnesení. Podobně jako krajský soud i Nejvyšší správní soud musí akcentovat velké množství sporů vedených stěžovatelem, ve kterých opakuje stále podobné argumenty, a odmítá tak respektovat již dříve vydaná rozhodnutí soudů, které tyto argumenty již neuznaly opodstatněnými. Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66 vyplývá, že „osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti,“ nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly, jim nedostatek prostředků

nebránil v účinné soudní ochraně. Ani na základě žádného dalšího tvrzení neshledal soud nezákonnost předmětného usnesení krajského soudu.

[11] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[12] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovanému pak nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec jeho běžné činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. dubna 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu